

דפוסי שימוש בפייסבוק בקרב בני-נוער וזיקה לתהליכים חינוכיים

לאה עייני

אוניברסיטת תל-אביב
leaheini@gmail.com

ענת כהן

אוניברסיטת תל-אביב
anatco@post.tau.ac.il

Facebook Usage among Adolescents with linkage to Educational processes

Anat Cohen

Tel Aviv University

Leah Eini

Tel Aviv University

Abstract

Facebook has extensive effect on the social and cultural lives of young people. This research examines and describes the patterns of use of Facebook among teenagers aged 13-18 in Israel and the use of Facebook for education. An online questionnaire was distributed to high school students from the center of the country. About two classes from every age, from eighth to twelfth grade were included, for a total of 267 students. The questionnaire contains closed and open questions related to varied issues regarding the use of Facebook. The extent of use was found very high and the patterns of use were varied. Difference between genders and classes were found in several issues regarding the adolescents' usage in Facebook. No signs of awareness of youth about the dangers of Facebook are apparent, nevertheless, most of them tend to protect their privacy in principle. They do not tend to approve strangers to their friends on Facebook. Most of the teenagers do use Facebook for learning. The main applications are to ask questions about homework, test material, quizzes, etc. Also to inquire about system changes or updates relating to school, as well as upload or read summaries or material from their friends.

Keywords: Social Network, Facebook, Web-usage.

תקציר

לפייסבוק השפעה נכרת על חייהם החברתיים והתרבותיים של בני-נוער. מחקר זה בא לבחון את מידת השימוש ומאפייני השימוש בפייסבוק בקרב בני-נוער בגילאי 13-18 בישראל, ואת השימוש בפייסבוק לצורכי למידה. שאלון מקוון הופץ בקרב תלמידי בית-ספר על-יסודי במרכז הארץ. כשתי כיתות מכל שכבת גיל, החל משכבה ח' ועד שכבה י"ב – סך הכול 267 תלמידים. השאלון כלל שאלות סגורות ופתוחות אודות מגוון שימושים בפייסבוק. מידת השימוש נמצאה גבוהה מאוד במגוון השימושים. הבדלים נמצאו בין המינים ובין שכבות הגיל. לא מסתמנת מודעות של בני-הנוער לסכנות הטמונות בפייסבוק, אך למרות זאת, רובם נוטים לשמור על פרטיותם ברמה העקרונית, ואין הם נוטים לאשר זרים לרשימת החברים שלהם. רוב בני הנוער כן משתמשים בפייסבוק לצרכי למידה. השימושים העיקריים נעשים על מנת לשאול שאלות בנוגע לשיעורי-בית, לחומר למבחן, לעבודה, לבוחן וכדומה, על מנת להתעדכן על שינויי מערכת או עדכונים הקשורים לבית-הספר, וכן חלק מהשימושים הם להעלות או לקרוא מחברים סיכומים או חומרים ששרקו. נמצאו קשרים מובהקים בין עמדות התלמידים כלפי פייסבוק באופן כללי לבין עמדותיהם על השימוש בפייסבוק לצרכי למידה. מתאמים נמצאו בין עמדותיהם של כלל

התלמידים, של בנים ובנות ושל שכבות הגיל השונות. ממצאים אלו אודות היקף תופעת הפייסבוק, ומאפייני השימוש בו עשויים לסייע בהבנת "דור הרשת" בישראל, וכמו כן, לסייע ביצירת ובעיצוב סביבות למידה חדשות.

מילות מפתח: רשתות חברתיות, פייסבוק, דפוס שימוש.

מבוא

ההאצה בשימוש ברשתות חברתיות הינה תופעה מרתקת, המאפיינת את העידן הטכנולוגי המתפתח כהרף עין. פייסבוק נוצר בשנת 2004 כרשת חברתית של אוניברסיטת הרווארד בלבד, אך החל משנת 2006 פתח את דלתו גם לציבור הרחב (Sheldon, 2008). בדצמבר 2006 מנה פייסבוק 16 מיליון משתמשים, ובדצמבר 2010 מספר המשתמשים הפעילים היה מעל 500 מיליון (Facebook, 2011). לפייסבוק עשויה להיות השפעה מרחיקת לכת על המרקם החברתי, התרבותי, הכלכלי והחינוכי של העולם המודרני. הוא מאפשר תקשורת מסוג חדש, מעצים את יכולתו של הפרט לשתף ולקבל מידע (Locke, 2007), ומהווה זירה למתן שירותים מקוונים בתחום התרבות, הבידור, החינוך והמסחר. כיום, רשת הפייסבוק עדיין נמצאת בתהליכי התהוות, התפתחות והשתנות מואצים מן ההיבטים הטכנולוגיים, התוכניים, מעגלי המשתמשים ודפוס השימוש לצרכים השונים. רבים מאלו, שיוצרים את התרבות המיוחדת, המתהווה סביב הפייסבוק הינם אנשים צעירים, אנשי "דור הרשת" (Net Generation), אשר גדלו לתוך חברה טכנולוגית-דיגיטאלית במאה ה-21.

בסקר שערך Kaiser Family Foundation (Rideout, Foehr and Roberts, 2010), נמצאו הרשתות החברתיות, ביניהן פייסבוק, כאחת משלוש הפעילויות הכי פופולאריות במחשב בקרב ילדים בגילאי 8-18 שנים. ביוני 2011 פרסם comScore, כי ישראל היא המדינה בה מבליים הגולשים את הזמן הרב ביותר ברשתות חברתיות, כאשר הישראלים מובילים את טבלת השימוש עם כ-10.7 שעות בחודש בממוצע. השימוש בפייסבוק בקרב בני-הנוער, שהם גם תלמידי בית-ספר, הוא כורח המציאות. מזה 6 שנים, נערכו מחקרים רבים על שימוש בפייסבוק בקרב תלמידים ומורים, והזיקה של פייסבוק למטרות הוראה ולמידה בעיקר בהשכלה הגבוהה (Hew, 2011), אך קיימים מחקרים מעטים גם על שימוש בפייסבוק בקרב בני-נוער בגילאי 13-18. בדומה, גם בישראל נערך מחקר לגבי שימוש ברשתות חברתיות בקרב סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה (Forkosh-Baruch and Hershkovitz, 2011), אך לא בקרב תלמידי בית-הספר העל-יסודי.

הידע הקיים בדבר האופן שבו משפיעה מערכת החינוך על השימוש בפייסבוק, וכיצד היא מושפעת ממנו נמצא עדיין בחיתוליו. לא קיימות עדיין תשובות לשאלות חשובות רבות, העשויות להשפיע על החינוך כגון: כמה מתלמידי בית-הספר משתייכים למעגל המשתמשים בפייסבוק? כמה זמן הם מקדישים לכך? מתי התחיל השימוש בפייסבוק וכיצד מתפתח השימוש עם הגיל? מהי קשת השימושים ומטרות השימוש? האם ישנה זיקה של הפייסבוק לתהליכים חינוכיים, וכיצד היא באה לידי ביטוי? האם ניתן להצביע על הבדלים בהיקף ובדפוס השימוש בין בנים לבנות? בשאלות אלו ונוספות יעסוק מחקרנו, שבא לשקף ולתאר את מידת ואופן השימוש בפייסבוק בקרב בני-הנוער בישראל.

המחקרים הקיימים אודות היקף השימוש בפייסבוק בקרב בני-נוער, הלומדים בבית-הספר העל-יסודי ודפוס השימוש בו, חלקיים ואינם מספקים. מחקר זה בא לבדוק את מידת השימוש ומאפייני השימוש בפייסבוק בקרב ילדים בגילאי 13-18 בישראל ואת הקשר בין שימוש בפייסבוק לבין תהליכים חינוכיים.

מתודולוגיה

מטרות המחקר המרכזיות הן לזהות, להגדיר ולספק תיאור של דפוס השימוש בפייסבוק בקרב בני נוער בגילאי 13-18; ולבחון את הקשר בין שימוש בפייסבוק לבין תהליכים חינוכיים בגילאי 13-18. שאלות המחקר הן (א) מהם דפוס השימוש בפייסבוק בקרב בני נוער? (ב) מהם השימושים בפייסבוק לצורכי למידה?

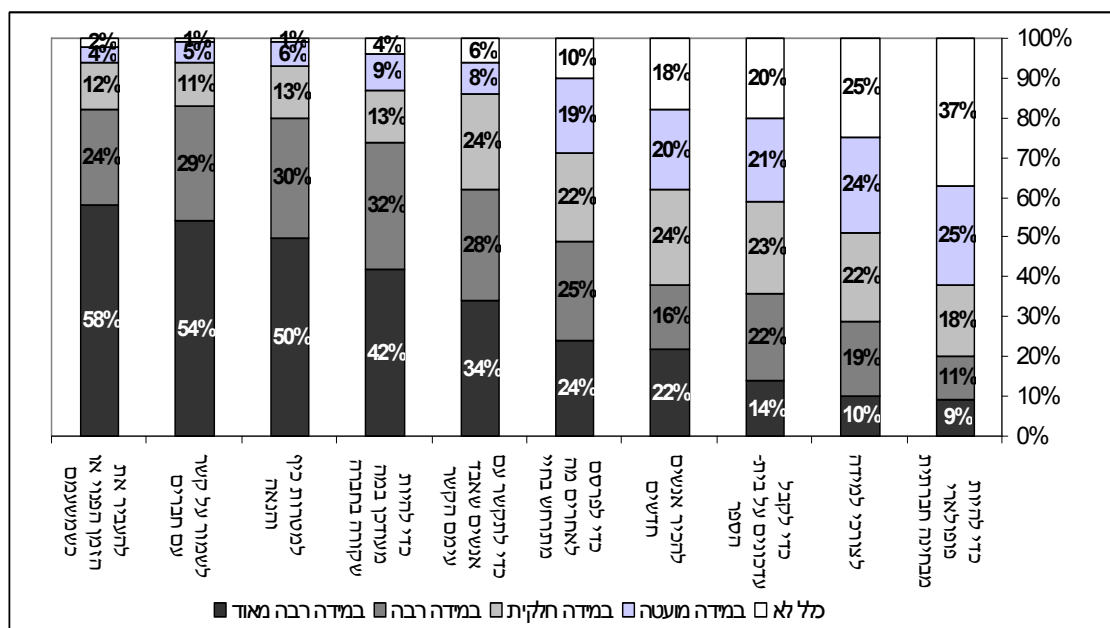
שיטת המחקר

בעקבות מחקר איכותני מקדים בו זוהו דפוסי השימוש בפייסבוק של בני-הנוער, ונבדקה הזיקה לתהליכים חינוכיים, הוכן שאלון מקוון, הבודק מאפיינים אישיים ומגדריים, עמדות, דפוסי שימוש בפייסבוק ובחינת הקשר לצרכי בית-ספר ולמידה. השאלון מכיל 47 שאלות סגורות ופתוחות בנושאים הקשורים לשימוש בפייסבוק. השאלון המקוון הופץ בקרב תלמידי בית-ספר על-יסודי במרכז הארץ. כשתי כיתות מכל שכבת גיל, החל משכבה ח' ועד שכבה י"ב – סך הכול 267 תלמידים. ניתוח השאלונים נעשה באמצעות כלי מחקר כמותיים. איסוף הנתונים התבצע ביוני 2010.

ממצאים

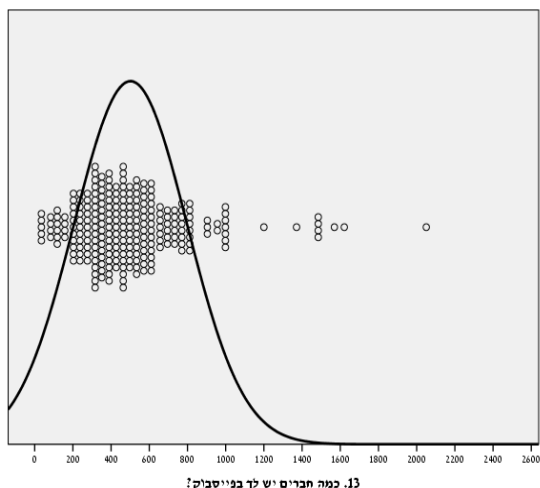
כ-94% מבני הנוער בעלי פרופיל בפייסבוק. רובם החלו להשתמש בפייסבוק לפני כשנתיים ומעלה (65% מבני הנוער). רוב הצעירים גולשים בפייסבוק בממוצע בין שעה לשעתיים ביום, כשזמן הגלישה הממוצע ביום של הבנות (2.92 שעות) גבוה באופן מובהק ($t_{(248)} = 3.33, p = .001$) מזמן הגלישה הממוצע ביום של הבנים (2.32 שעות). לעומת זאת, לא נמצאו הבדלים מובהקים בין שכבות הגיל השונות. כ-61% מבני הנוער דווחו על שימוש בפייסבוק דרך הטלפון הנייד, כשלא נמצאו הבדלים מובהקים בין שכבות הגיל ובין בנים ובנות.

המטרה העיקרית לשמה משמש פייסבוק את בני-הנוער היא להעביר את הזמן הפנוי או כשמעמם (N=146, 58%). המטרה השנייה היא לשמור על קשר עם חברים (N=136, 54%). מטרת משניות נוספות הן: לכיף ולהנאה (N=124, 50%), וכדי להיות מעודכן במה שקורה בחברה (N=106, 42%). ניתן לראות, כי המטרות הקשורות לבית-הספר או ללמידה אינן בראש מעייניהם של התלמידים. כמו כן, רוב התלמידים כלל לא משתמשים בפייסבוק כדי להיות פופולאריים מבחינה חברתית, והתקבלה התפלגות הטרוגנית בדבר השימוש בפייסבוק על מנת להכיר אנשים חדשים (איור 1).

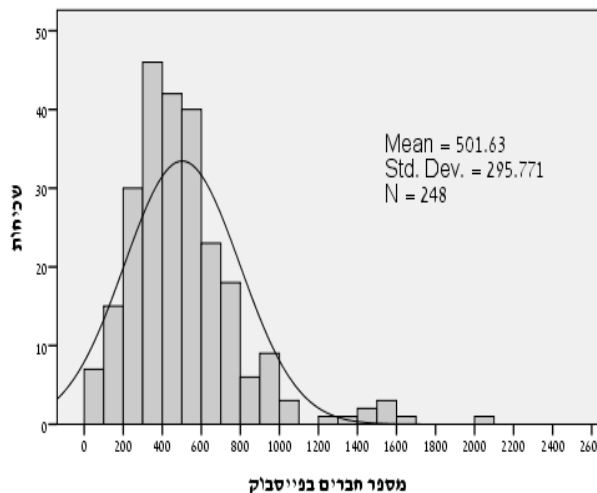

איור 1: התפלגות מטרות השימוש בפייסבוק

בממוצע יש לבני הנוער כ-502 חברים בפייסבוק (Std=295.77, N=248), כאשר רוב התלמידים מتركזים בטווח של בין 200 ל-800 חברים (איורים 2,3).

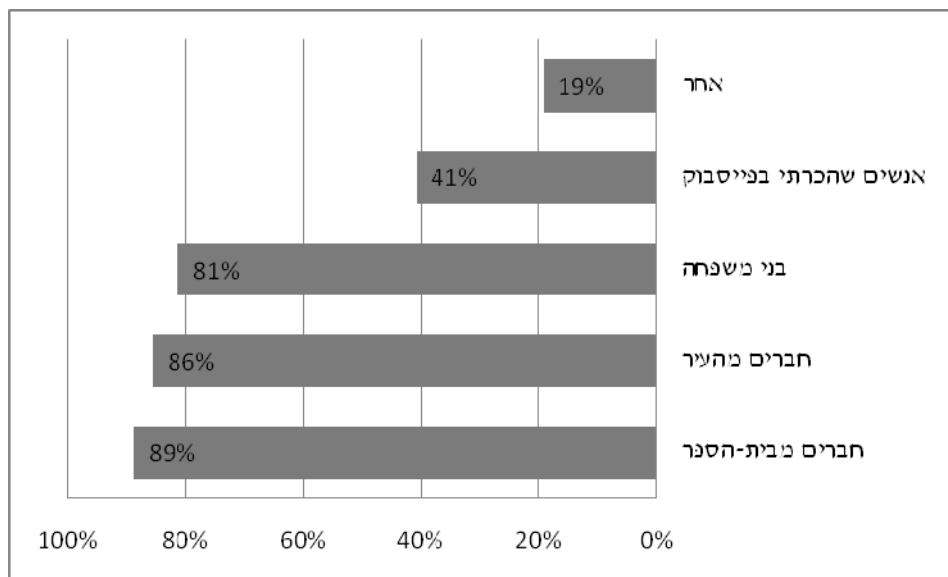

איור 3: פיזור מספר החברים בפייסבוק

איור 2: התפלגות מספר החברים בפייסבוק

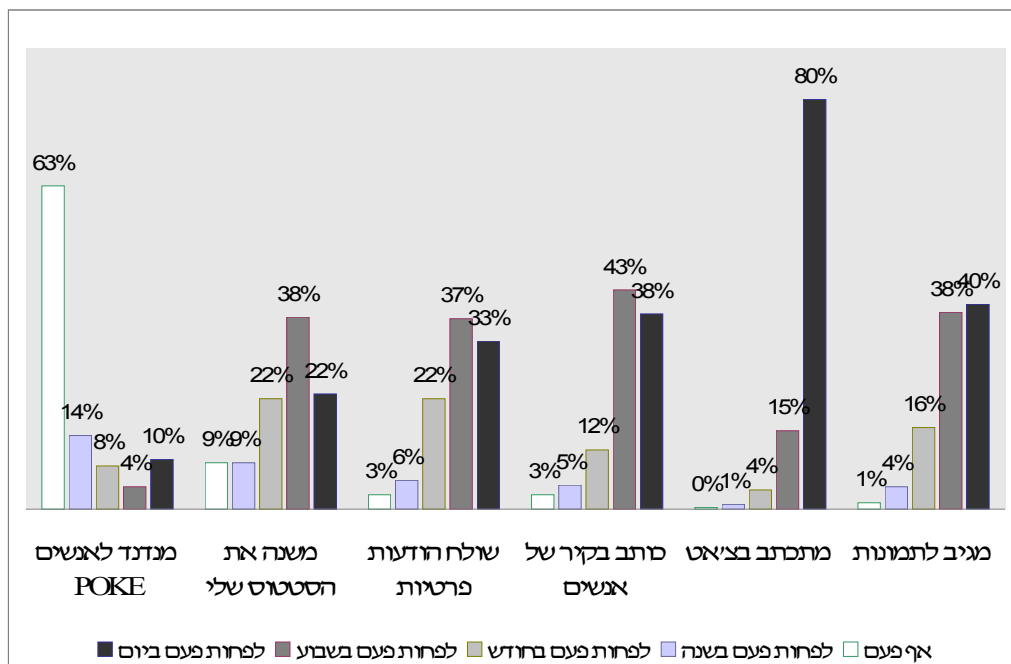
ההבדלים במספר החברים בין שכבות הגיל לא נמצאו מובהקים, אך בין המגדרים נמצא באופן מובהק $(t_{(197)} = 2.82, p < .01)$ שלבנות מספר החברים בממוצע $(\bar{X} = 540, Std = 301.2)$ גדול משל הבנים $(\bar{X} = 434, Std = 274.5)$. עוד נמצא (איור 4) כי הרכב החברים של רוב בני הנוער בנוי בעיקר מחברים מבית-ספר (89%), חברים מהעיר (86%), ומבני משפחה (81%).

** אחר: חברים מחו"ל, מסקייפ, מטוילים, מחוגים, מהעבודה ומקבוצות שאני משתייך אליהן כגון: גדני"ע, תנועת-נוער ותזמורת.

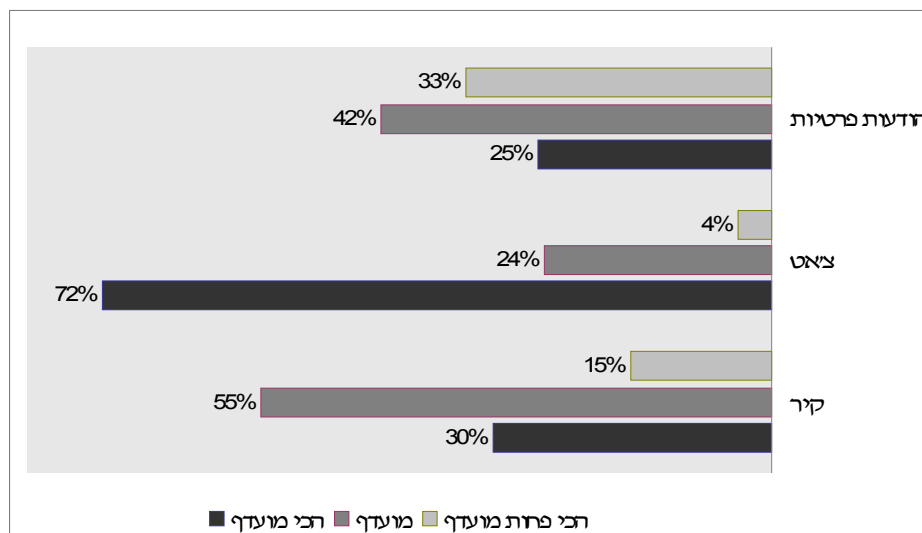
איור 4: התפלגות התלמידים על מקור החברים שלהם בפייסבוק

פעולת התקשורת בעלת התדירות הגבוהה ביותר בפייסבוק היא התכתבות בציאט, אשר נעשית על פי רוב בני הנוער לפחות פעם ביום (80%). רוב הצעירים (63%) אף פעם לא "מנדנדים" (Poke) לאנשים אחרים בפייסבוק. בנוסף, הם מגיבים לתמונות, כותבים בקיר של אנשים, שולחים הודעות פרטיות ומשנים סטאטוס בתדירות יומית או שבועית. כמו כן, רוב בני הנוער כותבים על הקיר ושולחים הודעות פרטיות לחברים שלהם בפייסבוק, ולא לאנשים אקראיים (איור 5).

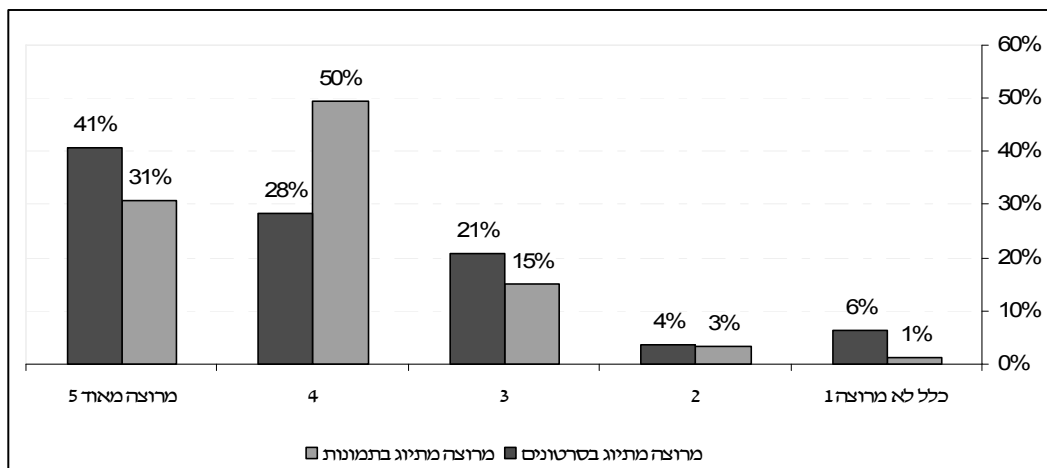
איור 5: מידת השימוש באמצעי התקשורת השונים בפייסבוק

בבחינת שלושת אמצעי התקשורת העיקריים בפייסבוק, בני הנוער מעדיפים ראשית את הציאט, אחר-כך את הקיר ורק לבסוף שימוש בהודעות פרטיות. רוב בני הנוער אינם מבצעים כלל שימוש בפתקים, כאשר 29% אינם מכירים את אפשרות כתיבת פתקים בפייסבוק (איור 6). ההבדלים בין שכבות הגיל ובין המגדרים מבחינת השימוש בפתקים לא נמצאו מובהקים.

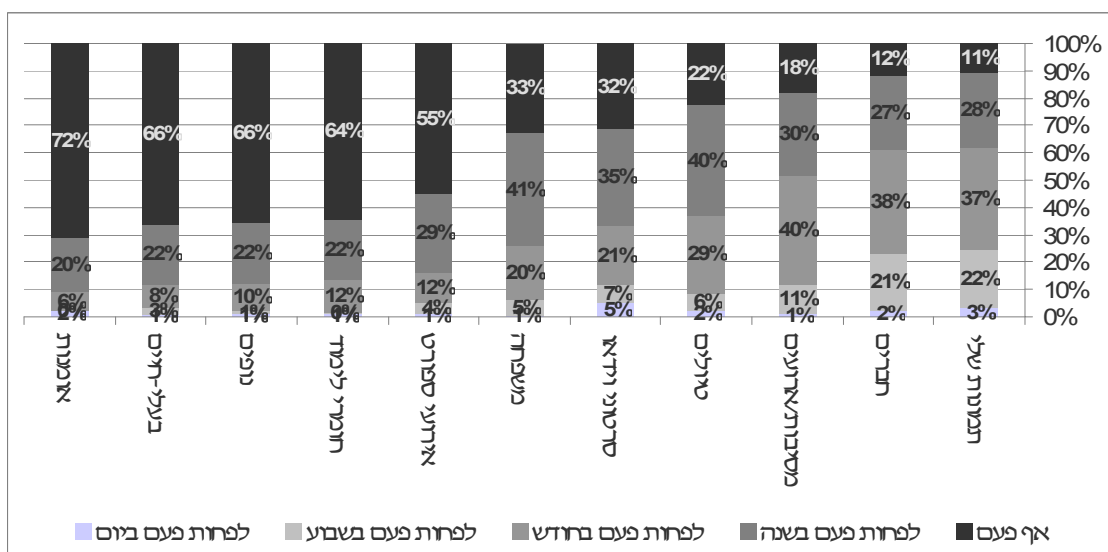
איור 6: הבדלים במידת עדיפות אמצעי תקשורת עיקריים

כ-99% מבני הנוער מתווגים בתמונות ובסרטוני וידאו בפייסבוק. באופן כללי רוב בני הנוער מרוצים מתווגים אלה (איור 7).

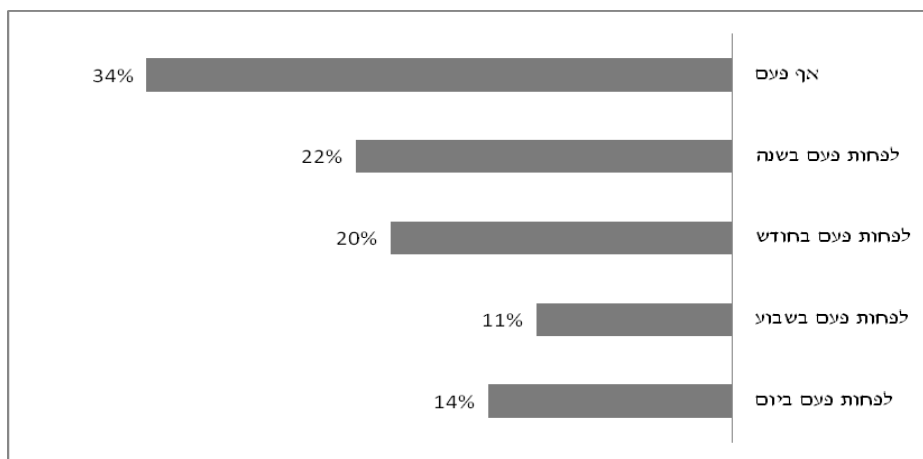
איור 7: שביעות הרצון של התלמידים מתייגים בתמונות ובסרטוני וידאו

רוב הצעירים מעלים תמונות בתדירות של לפחות פעם בחודש וסרטוני וידאו בתדירות של לפחות פעם בשנה. התלמידים מעלים לעיתים קרובות יותר תמונות בסדר הבא: תמונות שלהם (89%), של חבריהם (88%), של מסיבות או אירועים (82%), של טיולים (78%) ולאחריהם תמונות של משפחה (67%). רוב התלמידים אף פעם לא מעלים תמונות של אירועי ספורט (55%), חומרי לימוד (64%), נופים (66%), בעלי-חיים (66%) ואומנות (72%). (איור 8).

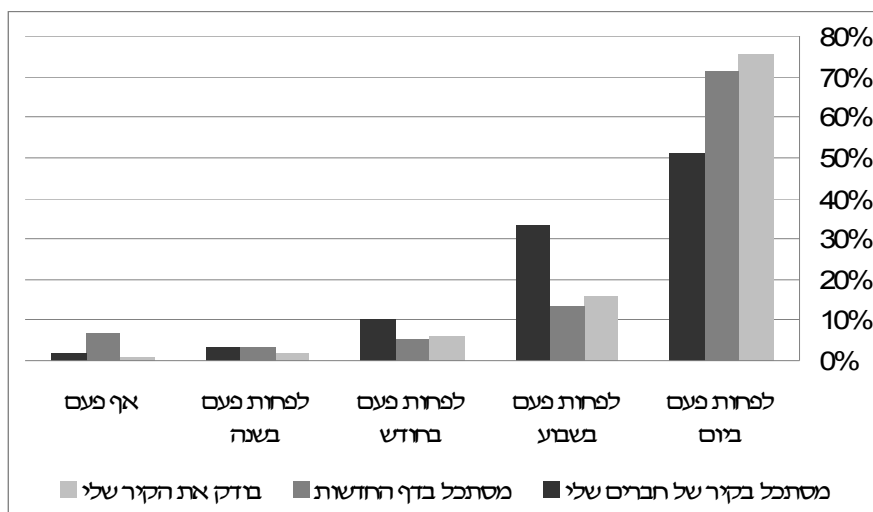
איור 8: הבדלים בתדירות העלאת תמונות מסוגים שונים וסרטוני וידאו

רוב הצעירים מבצעים שימוש במשחקים בפייסבוק, אך לא בתדירות גבוהה (איור 9). בבדיקת השימוש במשחקים לא נמצאו הבדלים מובהקים בין שכבות הגיל השונות, אך בין המגדרים נמצא, כי תדירות השימוש במשחקים של הבנים גבוהה באופן מובהק מזו של הבנות.

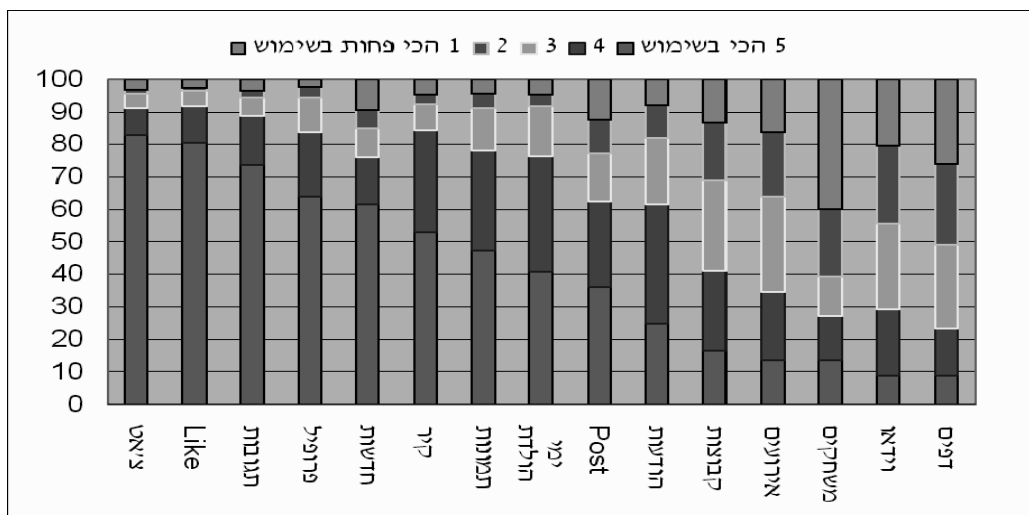
איור 9: תדירות השימוש במשחקים בפייסבוק

רוב בני הנוער שינו את ברירת המחדל של פייסבוק, וביקשו שלא ישלחו להם התראות לאי-מייל על שינויים ועדכונים שמתבצעים בפרופיל שלהם. כאשר הסיבות העיקריות לכך הן, משום שההתראות הציפו לצעירים את האי-מייל בהודעות ושה מיותר. פייסבוק מעדכן בדף הבית את בעל הפרופיל על ימי-ההולדת של חבריו, שחלים באותו היום. בעקבות תזכורות אלו נמצא, כי רוב הצעירים כותבים ברכה ציבורית בקיר של בעל השמחה ומעט מאוד (1%) מתעלמים מהן. רוב התלמידים לפחות פעם ביום מסתכלים בקיר שלהם (76%) ושל חבריהם (71%) וכן מסתכלים בדף החדשות (51%) על מנת להתעדכן על שינויים אחרונים, שביצעו חבריהם לפחות פעם ביום (איור 10).

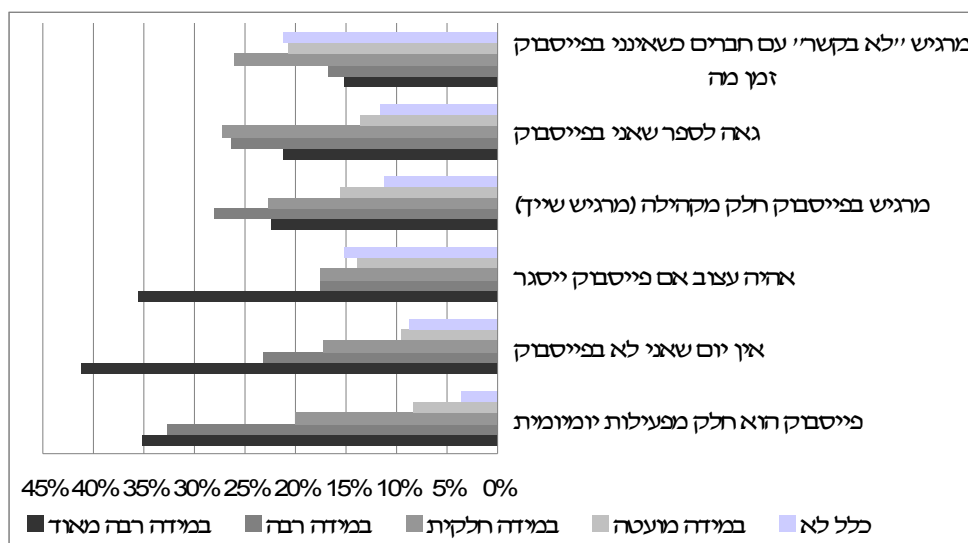
איור 10: הבדלי תדירות המשתמש כמתעדכן דרך דף החדשות, הקיר שלו והקיר של חבריו

איור 11 מציג את דירוג אחוזי השימוש בפונקציות ובאפליקציות בפייסבוק. רוב התלמידים משתמשים בפונקציות ובאפליקציות לפי הסדר הבא: 82.8% (N=207) בצי'אט (Chat), 80.4% (N=201) ב-Like, 73.6% (N=184) בתגובות (Comments), 64% (N=160) בפרופיל (Profile), 61.6% (N=154) בדף החדשות (News Feed) ו-52.8% (N=132) בקיר (Wall).

איור 11: דירוג אחוזי השימוש בפונקציות ובאפליקציות בפייסבוק

מבחינת עמדות בני הנוער בדבר השימוש בפייסבוק, רוב התלמידים הסכימו במידה רבה ומעלה על 3 היגדים: 'פייסבוק הוא חלק מפעילות יומיומית' (68%), 'אין יום שאני לא נמצא בפייסבוק' (64%), 'אהיה עצוב אם פייסבוק ייסגר' (54%). התלמידים הסכימו במידה חלקית ומעלה עם ההיגדים: 'אני מרגיש חלק מקהילה (מרגיש שייך)' (73%), 'אני גאה לספר לאנשים שאני בפייסבוק' (74%). עם ההיגד 'אני מרגיש "לא בקשר" עם חברים, כאשר אני לא בפייסבוק זמן מה' הדעות היו חלוקות לכדי רוב בהסכמה חלקית ומטה (68%) (איור 12).

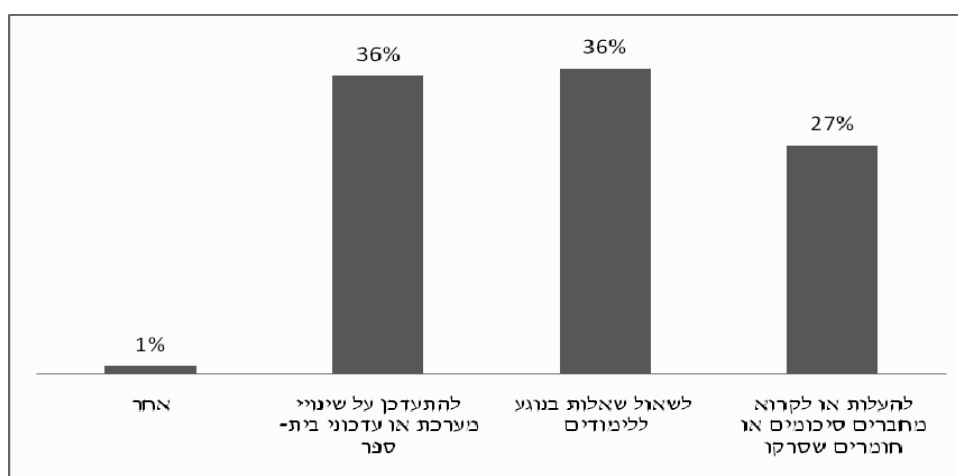
איור 12: מידת הסכמת התלמידים עם היגדים שונים

84% מהצעירים מרוצים עד מרוצים מאוד מפייסבוק, אך עם זאת, אם פייסבוק היה הופך להיות בתשלום, רוב התלמידים (86%) לא מסכימים לשלם עבור השימוש בו.

לא מסתמנת מודעות של בני-הנוער לסכנות הטמונות בפייסבוק, אך למרות זאת, רובם נוטים לשמור על פרטיותם ברמה העקרונית. הם לא נוטים לאשר זרים לרשימת החברים שלהם – במוצע הוסיפו הצעירים 5 חברים שאינם מכירים לרשימת החברים שלהם בפייסבוק. רוב הצעירים ציינו, כי רק החברים שלהם יכולים לראות את הקיר שלהם, לראות תמונות שלהם ולראות את הפרופיל שלהם. בניגוד לכך, רוב הצעירים ציינו, כי כל המשתמשים יכולים לחפש אותם בפייסבוק. התלמידים משתייכים ל-39 קבוצות ציבוריות במוצע, שתוכנן פתוח גם למי שלא משתייך אליהן

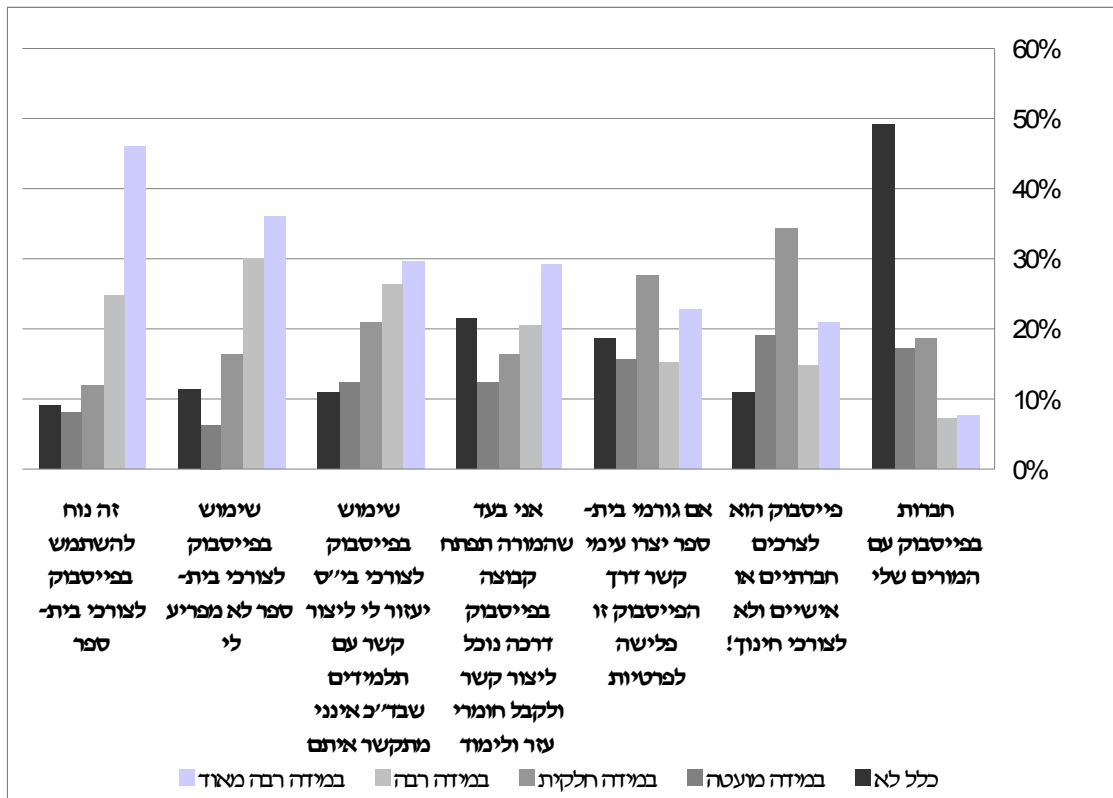
בפייסבוק, ורק ל-11 קבוצות סגורות במוצע, אשר רק מי ששייך אליהן יכול לראות אותן. 60% מהתלמידים חסמו או מחקו משתמשים, שהיו ברשימת החברים שלהם, וכך מנעו מהם את האפשרות לצפות בפרופיל שלהם. אך, 30% אף פעם לא עשו זאת ו-10% לא יודעים כלל איך עושים זאת. כמו כן, רוב התלמידים לא משתמשים ברשימה המוגבלת (Limited Profile) על מנת למנוע מחברים מסוימים בפייסבוק לראות חלקים מסוימים בפרופיל שלהם. רוב התלמידים שמשתמשים ברשימה המוגבלת ציינו, כי הגדירו בה רק מעט מחבריהם בפייסבוק. מבחינת חשיפת פרטים אישיים בפייסבוק, נמצא שרוב התלמידים מציינים בפרופיל האישי שלהם את שם בית-הספר בו הם לומדים, את כתובת האי-מייל שלהם ואת כתובת המגורים שלהם (לעיתים חלקית). בניגוד לכך, רוב הצעירים לא מציינים את מספר הטלפון הנייד שלהם בפייסבוק.

65% מבני הנוער מבצעים שימוש בפייסבוק לצרכי למידה. השימושים העיקריים נעשים על מנת לשאול שאלות בנוגע לשיעורי-בית, לחומר למבחן, לעבודה, לבוחן וכדומה (36% מהשימושים), על מנת להתעדכן על שינויי מערכת או עדכונים הקשורים לבית-הספר (36% מהשימושים), וכן על מנת להעלות או לקרוא מחברים סיכומים או חומרים שסרקו (27% מהשימושים) (איור 13).

איור 13: התפלגות השימושים השונים המבצעים התלמידים בפייסבוק לצרכי למידה

עמדתם של בני-הנוער לגבי שימוש בפייסבוק לצרכי בית-ספר או לצרכי למידה מוצגת באיור 14. רוב התלמידים (71%) מסכימים במידה רבה ויותר שיהיה נוח להשתמש בפייסבוק לצרכי בית-ספר (העברת הודעות והפצת מידע הקשור לבית-ספר), 66% טענו ששימוש בפייסבוק לצרכי בית-ספר לא מפריע להם ו-56% טענו ששימוש בפייסבוק לצרכי בית-ספר יעזור להם ליצור קשר עם תלמידים מבית-ספר שבדרך-כלל אינם מתקשרים איתם. כמחציתם (49%) הסכימו שהם בעד שהמורה תפתח קבוצה בפייסבוק דרכה נוכל ליצור קשר ולקבל חומרי עזר ולימוד, אך כלל לא הסכימו לחברות בפייסבוק עם המורים שלהם. הייתה הסכמה חלקית של התלמידים עם ההיגדים 'אם גורמי בית-ספר יצרו עימי קשר דרך הפייסבוק זו פלישה לפרטיותי' ו'פייסבוק הוא לצרכים חברתיים או אישיים ולא לצרכי חינוך!'.

איור 14: מידת הסכמת התלמידים עם היגדים הקשורים לבית-הספר

נמצאו קשרים מובהקים בין עמדות התלמידים כלפי פייסבוק ככלל לבין עמדותיהם על השימוש בפייסבוק לצרכי למידה. המתאמים נמצאו בין עמדותיהם של כלל התלמידים, של בנים ובנות ושל שכבות הגיל השונות. המתאמים הגבוהים נמצאו בין עמדות שכבות הגיל השונות: ככל שיותר מתלמידי שכבה י"א הסכימו עם כך שפייסבוק הוא חלק מפעילות יומיומית, הם יותר הסכימו גם לכך ששימוש בפייסבוק לצרכי בית-ספר לא מפריע להם.

דיון ומסקנות

ממצאי המחקר מצביעים על שימוש רב בפייסבוק. ממצא זה תואם לממצאי ה-comScore (2011) כי בישראל מבליים הגולשים ברשתות חברתיות את הזמן הרב ביותר, כאשר הם מובילים את טבלת השימוש עם כ-11 שעות בחודש בממוצע. המטרות העיקריות לשימוש בפייסבוק הינן העברת הזמן הפנוי (Sheldon, 2008) ושמירה על קשר עם חברים (Sheldon, 2008; Bosch, 2009; Joinson, 2008; Sheldon, 2008; Lampe et al., 2008). בהלימה לכך, נמצא שמספר החברים בממוצע למשתמש הינו 500, כשלרוב המשתמשים היו לפחות 200 חברים. זאת, בדומה למחקרים אחרים המציגים, שלסטודנטים יש בין 150 ל-350 חברים בפייסבוק (Ellison et al., 2007; Golder et al., 2007; Lewis and West, 2009; Sheldon, 2008). הבדלים מובהקים נמצאו בין בנים ובנות, אך לא בין קבוצות הגיל. בנות שוהות זמן רב יותר בפייסבוק ובעלות מספר רב יותר של חברים, ובנים משתמשים בתדירות גבוהה יותר במשחקים.

קשת השימושים של בני הנוער בפונקציות ובאפליקציות בפייסבוק הינה רחבה. רוב המשתמשים משתמשים בפייסבוק לצורך תקשורת ושיתוף בחומרים. רובם עושים שימוש יומיומי בציאט כותבים על הקיר, מעלים תמונות וסרטוני וידאו ומתייגים את הדמויות בהם. Stern and Taylor (2007) מצאו, שסטודנטים משתמשים בפייסבוק כדי להתעדכן מה מתרחש בחיי אנשים כשהשימוש הנפוץ הוא צפייה בתמונות.

במחקר הנוכחי נמצא כי שביעות הרצון של בני הנוער מפיסבוק הינה גבוהה. הם בעלי גישות חיוביות כלפי האתר, ולא דיווחו על השלכות שליליות כתוצאה מהשימוש בו (Lampe et al., 2008; Stern and Taylor, 2007). קשרים מובהקים נמצאו בין עמדות חיוביות כלפי פייסבוק של בנים ובנות ובכל שכבות הגיל לבין ההסכמה לשימוש בפלטפורמה לצורכי למידה, כשהשימושים העיקריים שנמצאו מתמקדים בלמידה א-פורמלית: שאילת שאלות בנוגע לשיעורי-בית, לחומר למבחן, לעבודה, לבחון; התעדכנות על שינויי מערכת או עדכונים הקשורים לבית-הספר; העלאת או קריאה של סיכומים או חומרים שנסרקו.

רמת המודעות של בני נוער לפרטיות בפייסבוק אינה מספקת, אולם היא עולה עם הגיל. בדומה למחקרים אחרים, ניתן לראות זאת בהעדר שינוי הגדרות הפרטיות (Gross & Acquisti, 2005), בהוספת "חברים" מבלי לדעת מי הם ובפרסום פרטים אישיים מזהים בפרופיל כגון כתובת, בית ספר (Ellison et al., 2007; Gross & Acquisti, 2005; Lampe et al., 2007). יחד עם זאת, רוב בני הנוער מאפשרים רק לחבריהם (גם הלא מוכרים) לראות את הקיר, את התמונות ואת הפרופיל שלהם (Pempek et al., 2009; Joinson, 2008; Young & Quan-Haase, 2009).

השימוש בפייסבוק הפך לחלק בלתי נפרד מחיי הצעירים. אנו מאמינים, כי יש להמשיך ולחקור את תופעת הרשתות החברתיות כשבראשן עומדת פייסבוק, על מנת להעמיק את ההבנה של "דור הרשת" בישראל. יש להתוות דרך בהקניית כלים ומיומנויות להתמודדות עם תופעת זו, תוך שמירה על הפרטיות והמודעות לסכנות הטמונות בהן. עלינו לבחון את היתרונות והחסרונות של הרשתות החברתיות ולנצלן באופן יעיל להעצמת הפרט בפרט ולהעצמת החברה הישראלית בכלל, ולמזער במידה המקסימאלית השפעות והשלכות שליליות על דור ההמשך. המידע אודות היקף תופעת הפייסבוק, ומאפייניה חשובים גם בהיבט החינוכי. נראה כי קיים פוטנציאל בפלטפורמת הפייסבוק לצורכי למידה, ליצירת סביבות למידה חדשות, תוך התחשבות בהבדלים בין-אישיים, התפתחותיים ובין-המיניים.

מקורות

- Bosch, T. E. (2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the university of Cape Town. *Communicatio: South African Journal for Communication Theory and Research*, 35(2), 185-200.
- comScore. (2011). comScore Data Mine (U.S.). <http://www.comscoredata.com/2011/06/average-time-spent-on-social-networking-sites-across-geographies/>.
- Ellison, N. B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends": Social capital and college students use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143-1168.
- Facebook. (2011). Factsheet. <http://www.facebook.com/press/info.php?factsheet>.
- Forkosh-Baruch, A. & Hershkovitz, A., (2011). The use of Social Networks by Higher Education Institutes in Israel. In Y. Eshet-Alkalai, A. Caspi, S. Eden, N. Geri, Y. Yair (Eds.), *Proceedings of the Chais conference on instructional technologies research 2011: Learning in the technological era* (pp. 14-20). Raanana: The Open University of Israel.
- Golder, S. A., Wilkinson, D., & Huberman, B. A. (2007). Rhythms of social interaction: Messaging within a massive online network. In C. Steinfield, B. T. Pentland, M. Ackerman, & N. Contractor (Eds.), *Communities and technologies 2007: Proceedings of the third communities and technologies conference* (pp. 41-66). London: Springer-Verlag Limited.
- Gross, R., & Acquisti, A. (2005). Information revelation and privacy in online social networks. In S. D. C. di Vimercati & R. Dingledine (Eds.), *Proceedings of the 2005 ACM workshop on Privacy in the electronic society* (pp. 71-80). New York: ACM.
- Hew, K. F. (2011). Students' and teachers' use of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 662-676. doi:10.1016/j.chb.2010.11.020

- Joinson, A. N. (2008). 'Looking at', 'Looking up' or 'Keeping up with' people? Motives and uses of facebook. In *Proceedings of the 26th annual SIGCHI conference on human factors in computing systems* (pp. 1027-1036). New York: ACM.
- Lampe, C., Ellison, N., & Steinfield, C. (2008). Changes in use and perception of facebook. In *Proceedings of the ACM 2008 conference on computer supported cooperative work* (pp. 721-730). New York: ACM.
- Lewis, J., & West, A. (2009). 'Friending': London-based undergraduates' experience of facebook. *New Media & Society, 11*(7), 1209-1229.
- Locke, L. (2007). The Future of Facebook. *Time Magazine*, July 17, 2007.
<http://www.time.com/time/business/article/0,8599,1644040,00.html>.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. (2009). College students' social networking experiences on facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology, 30*(3), 227-238.
- Rideout, V.J., Foehr, U.G. and Roberts, D.F. (2010), Generation M2 media in the lives of 8- to 18-year-olds. *A Kaiser Family Foundation Study*. www.kff.org/entmedia/mh012010pkg.cfm.
- Sheldon, P. (2008). Student favourite: Facebook and motives for its use. *Southwestern Mass Communication Journal, 23*(2), 39-53.
- Stern, L. A., & Taylor, K. (2007). Social networking on facebook. *Journal of the Communication, Speech & Theatre Association of North Dakota, 20*, 9-20.
- Young, A. L., & Quan-Haase, A. (2009). Information revelation and internet privacy concerns on social network sites: A case study of facebook. In *Proceedings of the fourth international conference on communities and technologies* (pp. 265-274). New York: ACM.